

Apologie

Deformatie *of*
Reformatie

Joannes H. Lindeboom

Uitgever: Buijten & Schipperheijn Motief.

Prijs in brochure form: €4,50.

Apologie
Deformatie *of*
Reformatie

Joannes H. Lindeboom

BUIJTEN & SCHIPPERHEIJN MOTIEF

INHOUD

I

Apologie

5—Deformatie 6—Het
gaat om de zaak 6—
Kerkelijke weg

Reformatie—20
Het gaat om de zaak—20
Openbare weg—20

Apologie

VII

II

Synodes en vrouwen

8—Gelijkwaardigheid en verschil
8—Vrouwen aan het roer? 9—
Vrouwenkwestie

Vershil en gelijkwaardigheid—19
Mannen aan het roer?—18
Mannenkwestie—18

Synodes en mannen

VI

III

De orde in de schepping

10—Herstel van de scheppingsorde
10—Gaven van de Geest 11—
Geen gezag over de man

Herstel van de ambtelijke orde—17
Gaven van de Geest—16
Geen gezag over de vrouw—16

De schepping in orde

V

IV

Een nieuw begin: Pinksteren

Prof. dr. K. Schilder over Pinksteren—12

De eerste Priscilla—13

Ware profetie—14

Titel: **Apologie, Deformatie of Reformatie**

Auteur: J.H. Lindeboom

Datum: April 2017

ISBN: 9789058819468

Imprint: Buijten & Schipperheijn Motief

© J.H. Lindeboom, 2017

OP VERZOEK VAN DE SCHIJVER OP DE WEBSITE MANVROUW KERK
GEPLAATST.

AAN DE SYNODE VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN (VRIJGEMAAKT)

TE MEPPEL

VAN JOANNES HILARIUS LINDEBOOM

MET HARTELIJKE GROETEN IN DE HEER

I Apologie

// VII Apologie

Deformatie

Het onderwerp 'vrouw in het ambt' wordt als een lastig onderwerp ervaren. Het ligt – zo zeggen we dat – erg gevoelig. We zijn ook bang dat het de eenheid bedreigt: de eenheid binnen de kerken en de eenheid met zusterkerken.

Er zijn goede redenen om vrouwen niet toe te laten tot de ambten. Het eerste argument is dat van de invloed van de tijdgeest op onze opvattingen. Een sterk argument: veel voorstanders lijken breder onderlegd te zijn in de tijdgeest dan in de Schriften. Een ander belangrijk argument is onrust in de kerken. Onze kerken zijn tot op het bot verdeeld. Velen zijn van mening dat de oude gereformeerde paden worden verlaten. Ten slotte speelt ook de relatie met de zusterkerken in binnen- en buitenland. Die relaties worden op scherp gezet.

Mijn eerlijke vraag is dan ook: Is het ons dat allemaal waard?

Waar gaat het om? Laat ik het maar even scherp stellen: Deformatie of reformatie. Ik ben opgegroeid in een tijd waarin de hoogleraren in Kampen leiding gaven. Zij wezen de fronten aan en gingen ons voor in de strijd. De tijd van de duidelijke taal is voorbij, de fronten worden niet meer aangewezen en het kerkvolk loopt als een kudde verdwaalde schapen rond.

Wat is een kudde zonder herder? Ik zeg het maar meteen: ik ben er niet gerust op. Daarom ben ik zelf mijn zoektocht begonnen. Graag neem ik u mee om – ik blijf maar even in de metafoor – al zoekende mede leiding te geven aan een dolende kudde.

Het gaat om de zaak

Joannes Hilarius Lindeboom is mijn naam. Mocht u denken dat ik, gezien mijn achternaam, een afstammeling ben van het kloeke geslacht van voorvechters voor de emancipatie van de vrouw, dan moet ik u helaas teleurstellen. Ik heb dit onderwerp niet van huis uit meegekregen. Ik ben geboren in een ‘gewoon’ gezin in de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt).

Ik schrijf deze apologie anoniem. Als ik mijn echte naam zou gebruiken dan zou dat mogelijk kunnen afleiden van ‘de zaak’. Stelt u zich eens voor dat ik een vooraanstaande kerkelijke positie zou hebben, dan zou alle aandacht uitgaan naar de gevolgen van mijn stellingname voor de kerk en de kerkelijke besluitvorming. Mogelijk zouden mijn argumenten een zwaarder gewicht krijgen dan gewenst.

Of heel iets anders. Stelt u zich eens voor dat ik een vrouw zou zijn, dan zou dat invloed kunnen hebben op de manier waarop u mijn argumenten zou interpreteren en wege. Mogelijk zouden mijn argumenten – omdat ik geen hoofd maar hulpe ben – minder gewicht krijgen dan gewenst. Ook zou u dan kunnen zeggen: vraag het uw eigen man maar (1 Kor. 14:35). Maar wat als ik geen man heb? Of mijn man geen antwoord wil of kan geven?

U begrijpt het: het gaat mij om de zaak. Daarom heb ik me de afgelopen jaren stevig in de literatuur verdiept. Zo heb ik de boeken *Zij aan zij. Pleidooi voor een vrouwelijk ambt in de kerk* (Vuurbaak, 2006) van prof. dr. E.A. de Boer en *Dienende mannen en vrouwen in het huwelijk en in de kerk* (Woord en Wereld, 2010) van ds. J.J. Schreuder gelezen. Ook heb ik me door het boek *Zonen & dochters profeteren. Man, vrouw & kerk* (Boekencentrum, 2016) van ds. Folkers en anderen heen geworsteld. Daarnaast heb ik me de inhoud eigen gemaakt van de verschillende rapporten die aan de synode aangeboden zijn. U ziet: een degelijke gereformeerde aanpak.

Kerkelijke weg

Met schroom richt ik me tot u. De vragen rond man, vrouw en kerk gaan mij bijzonder aan het hart. En wel zo sterk dat ik de moed bijeen heb verzameld om u een open brief te schrijven. Eigenlijk was ik dat niet van plan. Het liefste had ik als kerklid gewoon een bezwaarschrift naar u gestuurd. Maar – ik heb advies gevraagd

aan een deskundige op het gebied van het kerkrecht – de kerkelijke weg blijkt voor mij afgesloten te zijn. Het probleem ligt in mijn man-zijn.

Het gebeurt niet vaak dat mannen in de kerkelijke weg bemoeilijkt worden door hun sekse. Vroeger zou dat nooit gebeurd zijn. De tijden veranderen: artikel 31 is ook al niet meer wat het geweest is. Toch heb ik begrip voor de nieuwe kerkorde: als je geen belanghebbende bent kun je je niet direct richten tot de synode. Ik heb – in mijn naïviteit – nog even gedacht dat ik wel belanghebbende zou zijn omdat het gaat over de toekomst van de kerk. Concreet: om mijn kinderen en kleinkinderen. Nog concreter: mijn dochters en kleindochters. Maar de eerder genoemde deskundige maakte korte metten met mijn gedachte.

!

II Synodes en vrouwen

// VI Synodes en mannen

Gelijkwaardigheid en verschil

De synode van Ede (2014) heeft een heldere uitspraak gedaan over de verhouding tussen man en vrouw. We lezen in de grond onder besluit 2 het volgende: ‘het doorlopend spreken van de Schrift laat twee lijnen zien. De ene lijn is die van gelijkwaardigheid tussen man en vrouw – de andere die van het verschil in verantwoordelijkheid die God aan man en vrouw heeft gegeven; deze beide lijnen dienen verdisconteerd te worden.’ In het vervolg van de besluitekst komt helder naar voren dat leer- en regeertaken in de kerk door mannen vervuld dienen te worden. Wat mij betreft: heldere taal die volkomen in de lijn der vaders ligt. En, die taal was zo helder dat een Bijbelse onderbouwing niet nodig werd geacht. Waarvan acte.

Ik hoop dat u het mij niet euvel duidt dat ik in deze apologie vragen stel. Dat is de manier waarop ik mijn denken orden. Zeker in dit soort kwesties is het goed om de ‘advocaat van de duivel te spelen’ – vergeeft u mij de woordspeling. Als ‘advocaat’ begrijp ik het handelen van de synode niet. Aan de ene kant stelt de synode dat het leer- en regeerambt door mannen vervuld moet worden en aan de andere kant benoemt de synode een vrouw als voorzitter van het deputaatschap M/V en ambt. Mijn vraag is: Is het leidinggeven aan het schrijven van zo’n rapport geen leer- en regeertaak bij uitstek?

Ook lees ik in het rapport van het deputaatschap dat de opdracht in goed overleg met het moderamen en de synode is aangepast. Was het juist deze aanpassing die een vrouwelijke voorzitter mogelijk maakte? Of was het de beoogde vrouwelijke voorzitter die het moderamen en de synode ‘verleid’ heeft tot aanpassing van de opdracht? Ik zou hierover wel duidelijkheid willen hebben.

Vrouwen aan het roer?

Laat ik nog een andere zorg met u delen. Ergens las ik in een kerkblad een ‘niet geheel ongegronde’ angst. De scribent merkte op dat vrijwel alle kerken die de kansel voor de vrouw hebben opengesteld ten prooi gevallen zijn aan leervrijheid. Deze uitspraak zette mij aan het denken. Is de openstelling van het ambt het eerste signaal van de leervrijheid (deformatie) of is het de vrouw die de leervrijheid introduceert

waarbij de man volgt (zondevalmotief). Hoe het ook zij: ik ben er niet gerust op. Zeker niet met een vrouw aan het hoofd van het deputaatschap.

Vrouwenkwestie

Ik ben in de kerk opgegroeid met de vanzelfsprekendheid dat de ambten door mannen bediend worden en dat vrouwen de ondersteunende taken verrichten. Wat dat laatste betreft: niets dan lof. Die vanzelfsprekendheid is voor velen een groot goed. Ik ben ook opgegroeid met de vraag of vrouwen toegelaten mogen worden tot het ambt. Als we deze vraag stellen dan maakt dat de problematiek ook meteen duidelijk: er is een ‘probleem’ met de positie van vrouwen in de kerk. Niet de positie van de man is in het geding maar die van de vrouw.

Toch ben ik niet gerust op de koers van de synode. Hoe kan het dat ondanks de ferme besluiten van Ede (2014) de toekomst van de kerken in de handen van een vrouwelijke voorzitter is gelegd? Zou het kunnen zijn dat er sporen van twijfel bij de synode van Ede waren? Waarom is het verschil in verantwoordelijkheid ‘verdamp’t toen het over dit deputaatschap ging? Zou het kunnen zijn – natuurlijk helemaal hypothetisch – dat uiteindelijk de mannen zich ter synode hebben laten overheersen door vrouwen (1 Tim. 2:12)? Of hebben ze van ‘thuis’ instructies meegekregen (1 Kor. 14:35)?

Kunt u als mannen onder elkaar – dat praat gemakkelijk – deze vraag eens in de wandelgangen stellen? Kunt u deze vraag ook eens aan de hooggeleerde adviseurs en de afgevaardigden van andere kerken stellen? Ik benadruk het nog maar even: het is een hypothetische vraag en die is minder bedreigend dan een directe vraag.

!

III De orde in de schepping

// V De schepping in orde

Herstel van de scheppingsorde

In ben opgegroeid in een gereformeerd gezin. Ik heb als het ware het denken van Abraham Kuyper over man, vrouw en kerk met de paplepel ingegoten gekregen. Het idee van de scheppingsorde is van groot belang: het gaat daarbij om zowel de goddelijke oorsprong als om de verhouding tussen de geslachten. Om het maar even kort samen te vatten: hij het hoofd en zij de hulpe (Gen. 1, Gen. 2). In de terminologie van De Boer: hij de ‘dienst van de verantwoording’ en zij de ‘dienst van de hulpvaardigheid’. In de formulering van Schreuder: man en vrouw als ‘hecht team’ met de man als ‘teamleider’.

Ik hoef u niet uit te leggen wat er in Genesis 3 gebeurde. De vrouw liet zich door de slang verleiden om voorop te gaan, zij at van de vrucht en hij volgde haar. We zien hier in alle scherpste twee belangrijke elementen van de zondeval: (a) de vrouw neemt de leiding en (b) zij nam van de vrucht. Vanuit dat perspectief gezien is Gen. 3:16 bevrijdend: de man krijgt de opdracht om de vrouw in liefde te leiden. Het prille begin van het herstel van de scheppingsorde.

Met de komst van Christus verandert er veel. We kunnen spreken van D-day: de beslissing is gevallen. De scheppingsorde wordt door Christus vervuld. Die vervulling vindt zijn hoogtepunt in de beschrijving van Efeze 5 waarin mannen getekend worden als hoofd van hun vrouw en vrouwen opgeroepen worden om hun man onderdanig te zijn. Vervullen betekent volmaken: Christus maakt mannen vol van Zijn Geest om hun vrouw te leiden.

Gaven van de Geest

In het Nieuwe Testament lezen we veel over de gaven van de Geest (Rom. 12, 1 Kor. 12, Ef. 4). Ook lezen we hoe de Geest gaven aan vrouwen geeft. Het boek Handelingen staat er vol van en ook Paulus geeft alle ruimte aan de gaven van dienende vrouwen. De Geest vervult de scheppingsorde maar heft haar niet op. De Geest laat de man als leidinggevende oplichten en de vrouw als dienende.

Geen gezag over de man

Ik kom terug op het herstel van de scheppingsorde (Ef. 5): mannen geven leiding en vrouwen dienen in gehoorzame afhankelijkheid. Deze orde voor het huwelijk trekt de Schrift door naar de orde voor de gemeente. Vrouwen mogen – naar het woord van de apostel Paulus – geen gezag over mannen hebben (1 Tim. 2). De enige conclusie die hieruit getrokken kan worden, is dat de ambten alleen door mannen vervuld mogen worden. Immers, het bijzondere ambt draagt gezag in zich; gezag dat weliswaar van Christus afkomstig is, maar desalniettemin gezag. Als vrouwen ambtsdrager worden dan moeten ze gezag over mannen uitoefenen, en dat wijst Paulus af. Ik weet het: er zijn allemaal verschillende interpretaties van dit vers. En zeker de ‘voorstanders’ van de vrouw in het ambt doen hun best om deze tekst ‘weg te masseren’ en ‘buitenspel te zetten’. Ik doe daar niet aan mee en ik verzet me er tegen. Ik blijf gewoon lezen wat er staat: de vrouw mag geen gezag hebben over de man.

!

IV Een nieuw begin: Pinksteren

// IV Een nieuw begin: Pinksteren

Prof. dr. K. Schilder over Pinksteren

Kennen we onze klassieken nog? Een retorische vraag. Schreuder, De Boer en Folkers e.a. lijken de opvattingen van prof. dr. K. Schilder, een van onze grootste voormannen, niet te kennen. Ook de deputaten verwijzen niet naar hem.

Schilder heeft in 1934 de mooie brochure *Twee Priscilla's* geschreven. In deze brochure tekent hij twee Priscilla's: de eerste is de vrouw van Aquila en de tweede de vrouw van Montanus, de sekteleider. In deze brochure stelt Schilder, op de voor hem zo kenmerkende wijze, het op de eerste pagina al op scherp. Hij schrijft:

‘Maar op den Pinksterdag leidt Hij nu deze kerk óver van het Oude naar het Nieuwe Testament.

Deze overgang van Oud naar Nieuw Testament houdt o.m. in, dat het voortaan gedaan zal zijn met de begrenzing van de kerk tot één bepaald volk, het volk Israël. Daarmee vervalt dus ook de binding van Gods volk aan het gezag eener *aparte* priesterklasse, eener hiërarchie. Deze heeft onder Israël haar tijd gehad. Maar nu ziet zij dien tijd tot een einde komen.

Om tot deze vrijmaking van Gods volk te komen, heeft de Heilige Geest reeds bij voorbaat van deze nieuwe toekomst gesproken en geprofeteerd. Hij heeft van te voren reeds beloofd, dat ook zulken, die vroeger nooit tot profeteren geroepen waren geweest, profeteerden zouden in de messiaansche eeuw, die met Pinksterfeest tot haar eigen glorie doorbreken mag. De banden worden geslaakt [losgemaakt, JHL], *het ambt der geloovigen* komt tot gelijke rechten, en tot gelijke hoogten, waarop vroeger profeten, priesters en koningen als even zoo vele bevoorrechte uitzonderingsfiguren stonden. Ja, het reikt nog boven de eere van laatstgenoemden uit, zooveel n.l. als de eerste dag van het Nieuwe Testament hooger is dan de laatste dag van het Oude Testament’.

Op onnavolgbare wijze schetst Schilder de betekenis van Pinksteren: de hiërarchie, die zo kenmerkend was voor het bijzondere ambt, is ten einde gekomen. Zonen en dochters, jonge en oude mensen, dienaren en dienaressen, komen tot dezelfde hoogten waarop vroeger profeten, priesters en koningen stonden. Sterker nog: ze reiken er bovenuit. Het is juist deze laatste zin die bij mij is blijven haken: ze reiken er bovenuit. Wie durft – als zonen en dochters, jonge en oude mensen, dienaren en dienaressen, op zo'n hoog niveau staan – één van hen uit te sluiten uit het ambt?

De eerste Priscilla

De zinsnede ‘Ja, het reikt nog boven de eere van de laatstgenoemden uit’ bepalen de woorden die Schilder aan de eerste Priscilla wijdt: ze ‘vergadert de kerk’, ze houdt de klok bij van ‘de openbarings- en heilsgeschiedenis’, ze krijgt een ‘leidende betekenis’ in de kerk en ze wordt de ‘leermeesteres’ van Apollos. En dat alles ‘met behoud van haar levensroeping als huisvrouw’. Schilder laat de betekenis van Pinksteren zien in de eerste Priscilla: het ambt van alle gelovigen reikt zelfs boven alle sacrale functies in het Oude Testament uit. Schilder was de man van het ambt. Voor hem was het ambt ‘scheppingsordering’ in de meest pure betekenis van het woord. In Christus staan zonen en dochters, jonge en oude mensen, dienaren en dienaressen weer op dát hoge niveau.

Heeft de kerk dit hoge niveau begrepen? De geschiedenis laat zien dat dat niet het geval is. Een mooie illustratie vormt de berijming van Joël 3 en Handelingen 2 in het liedboek van de Kerken (Gez. 39:5):

Die Geest geeft 's Heren woord in kindermond.
De oude mannen dromen onomwonden.
De jongelingen zien een vergezicht
van vrede en licht.

Oude mannen dromen en jongelingen zien een vergezicht. Maar waar zijn de oude en de jonge vrouwen gebleven? Het antwoord is even eenvoudig als schokkend: ze zijn 'weg berijmd'. De kerk heeft decennia de hoge positie van oude en jonge mannen bezongen en de 'gelijke hoogte' van de oude en jonge vrouwen nooit begrepen.

Ware profetie

Schilder kende niet alleen de eerste maar ook de tweede Priscilla en daarom stelt hij kritische vragen:

Nu was één van die beloften de toezegging geweest, dat *ook de dochters* der verbondsgemeenschap zouden profeteren.

De vraag is nu, *hoe* die dochters profeteeren. Waaraan kan men *wéten*, dat een profetie inderdaad profetie is, Geesteswerk, en geen kwestie van overspanning of van zenuwen? Waaraan *wéten* wij, dat het profeteren der dochters niet te rangschikken valt onder de *vàlsche* profetie, doch zijn plaats krijgt in de *wáre* profetie? Hoe *wéten* wij dat onze profeteerende dochters, vroeger en nu, niet, naar de aard van alle valsche profetie, "*uit haar hart*" spreken, d.w.z. uit haar *eigen* gedachtenwereld, maar dat zij spreken en profeteren uit *den Heiligen Geest*, uit het *Woord*, uit den *Christus*, uit wien de Heilige Geest zelf immers alles neemt?

Schilder karakteriseert de dienst van de eerste Priscilla als een 'typisch voorbeeld van de *wáre* profetie, en van de *rèchte* bediening van het ambt der gelovigen'. De dienst van de tweede Priscilla beschrijft hij als een 'typisch voorbeeld van die *vàlsche* profetie'. De eerste Priscilla doet haar taken op 'echt vrouwelijke wijze' en de tweede werpt haar 'vrouwelijke eer en gratie' weg.

Schilder heeft mijn ogen geopend voor het wonder van Pinksteren: vrijmaking van Gods volk. In Christus reikt de ambtelijke positie van zonen en dochters, jonge en oude mensen, dienaren en dienaressen, ver uit boven de ambten van het Oude Testament. In Christus bedient iedereen het ambt van koning, priester en profet (Zondag 12). Ware profetie!

Ik heb vele decennia Joel 3 en Handelingen 2 gelezen. Ik heb er vele preken over gehoord. Maar eerst nu lees ik wat er staat. Ik heb het gevoel dat er eerder een waas over mijn ogen lag. En ik moet eerlijk zeggen: dat maakt me onzeker. Heb ik vroeger bij alle andere teksten wel gelezen wat er stond? Schilder dwingt mij om de film van mijn studie terug te draaien. Ook letterlijk.

V De schepping in orde

Geen gezag over de vrouw

Schilder tekent in zijn *Heidelbergsche Catechismus* de positie van man en vrouw in het paradijs als ambtsdrager. Hun opdracht was te heersen over de schepping en niet te heersen over elkaar. Ik ben weer opnieuw 1 Timoteüs 2 gaan lezen. Er zijn veel exegetische vragen rond deze tekst. In ieder geval is duidelijk dat Paulus niet wil dat vrouwen over mannen heersen: dat zou tegen de schepping ingaan! Maar betekent dit automatisch dat mannen wel over vrouwen mogen heersen? Laten we gewoon lezen wat er staat: dat staat er niet. Met Schilder: ook dat zou strijden met de schepping!

Deze uitleg wordt bevestigd door het woord ‘authentien’, dat in de NBV vertaald is met ‘gezag hebben over’. De betekenis van dit woord wordt gekleurd door het woord ‘autos’ of ‘zelf’ (Folkers e.a.). Dat wil zeggen, het gaat hier om vrouwen die zichzelf macht toekennen. Deze gedachte strijdt in alles met zowel de ambtsgedachte van ‘in den beginne’ als met de ambtsgedachte in het Nieuwe Testament. Geen enkele gelovige mag zichzelf macht toekennen. Geen man en geen vrouw. Geen zoon en geen dochter. Geen dienaar en geen dienares.

Gaven van de Geest

Het is opvallend dat in de discussie over vrouw en ambt alle nadruk wordt ge legd op de zogenaamde zwijgteksten (1 Tim. 2 en 1 Kor. 14) en dat de thematische beschouwingen van Paulus over gaven en ambten nauwelijks aan bod komen (Rom. 12, 1 Kor. 12, Ef. 4). Het is zo opvallend omdat Paulus in deze gedeelten geen onderscheid maakt tussen zonen en dochters, jonge en oude mensen, dienaren en dienaresen. Alle gaven – en de bijbehorende ambten – worden gegeven door ‘dezelfde’ Geest. Sterker nog: hij stelt dat de leden die het zwakst lijken het meest nodig zijn, en dat de leden waarvoor we ons schamen met meer respect behandeld worden (1 Kor. 12:21-25). Ongetwijfeld had Paulus hier gelovigen op het oog die slaaf waren, vrouw of heiden (Gal. 3:28): zij hadden in die cultuur een zwakke positie en men schaamde zich voor hen. Om het met Schilder te zeggen: de hiërarchie is vervallen en de Geest brengt alle gelovigen op het hoge niveau van Pinksteren.

Herstel van de ambtelijke orde

Schilder schetst de mens als ambtsdrager Gods. In zijn visie heeft de hiërarchie – die door de zonde in de wereld is gekomen – afgedaan. Met deze ogen ben ik Genesis 1 en 2 opnieuw gaan lezen: lezen wat er staat. Is er een hiërarchie tussen het ambt van de man en dat van de vrouw? In Genesis 1 lezen we dat mens, mannelijk en vrouwelijk, naar het beeld van God geschapen is. Ik lees hier niets over een hiërarchie. Juist op dit punt is Genesis 2 heel spannend: Adam krijgt een helper op zijn niveau. Het Hebreeuwse woord voor helper – ‘ezer’ – duidt op een onafhankelijk iemand. Het woord ‘ezer’ wordt ook voor God gebruikt. Zoals God een helper Israëls is, zo is de vrouw een helper Adams. Als er al sprake is van verschillende diensten (De Boer) dan moeten we de positie van Adam tekenen als de ‘dienst van de afhankelijkheid’ en die van Eva als de ‘dienst van de onafhankelijkheid’. En als er sprake is van een ‘teamleider’ (Schreuder) dan zou de onafhankelijke Eva daarvoor meer in aanraking komen. Mijn conclusie is dat er Genesis 2 geen sprake is van een hiërarchische relatie tussen Adam en Eva.

De was over mijn ogen heeft me vooral parten gespeeld in de uitleg van de vloek van Genesis 3:16. Ik zag mezelf als de liefdevolle man die leiding wilde geven aan een opstandige vrouw. Maar er staat iets anders: het gaat namelijk over een man die zijn vrouw als bezit behandelt en met kracht over haar heerst. Het Hebreeuwse woord dat met ‘heersen’ vertaald is, betekent immers niet ‘liefdevol leiden’ maar ‘met macht en geweld er onder houden’. Daarom is de vernieuwing door de Geest zo belangrijk: man en vrouw worden vernieuwd naar het beeld van Christus (2 Kor. 3:18, Rom. 8:29). De onderdrukker komt tot zijn bestemming en de onderdrukte ook!

Met de komst van Christus verandert er veel. We kunnen spreken van D-day: de beslissing is gevallen. De orde in de schepping is in Christus hersteld. Maar dat kan alleen in de weg van de opoffering. Efeze 5 vertelt ons hoe mannen zich moeten opofferen: Christus deed dat voor zijn gemeente en mannen moeten dat doen voor hun vrouw. Zo komt de schepping weer in orde – een ambtelijke orde wel te verstaan. Man en vrouw als ambtsdrager. Dienstbaar en op elkaar betrokken. Gelijk en bij elkaar passend.

VI Synodes en mannen

// II Synodes en vrouwen

Mannenkwes

De geschiedenis leert dat vrouwen en synodes geen gemakkelijke combinatie zijn. Ik denk daarbij aan een ‘incident’ op de eerste dag waarop de synode van Ede (2014) het onderwerp vrouw en ambt besprak. Op deze dag mediteerde een predikant aan het eind van het debat over Psalm 23. Hij zei: ‘Deze Psalm gaat niet over vrouwen. Dan had ik een ander Schriftgedeelte moeten nemen, bijvoorbeeld uit Amos’.

Amos (4:1) schrijft: ‘Vrouwen, luister naar deze woorden! Jullie zijn als vette koeien die de berg van Samaria kaalgrazen: jullie onderdrukken de zwakken, mishandelen de armen en zeggen tegen je man “Breng ons iets te drinken!”’ Dit vers heeft mij aan het denken gezet. De predikant legde een subtiel mechanisme bloot van in zonde gevallen vrouwen. Het begint namelijk met vrouwen die hun echtgenoten de opdracht geven de koffie in te schenken en het eindigt met vrouwen in het ambt. Ik ben kennelijk wat naïef, maar dat verband had ik nog niet gezien.

Zoals ik u al eerder schreef: door vragen te stellen orden ik mijn denken. Daarom stel ik wat vragen. Waarom repte de predikant niet over in zonde gevallen mannen? Leert Gen. 3:16 niet dat alle mannen in de greep zijn van de ‘valsche’ neiging om vrouwen te overheersen? Was deze predikant niet op de hoogte van de visie van Paulus over de zondeval (Rom. 5:12-21)? En heeft de synode op dit ‘incident’ gereflecteerd? Eerlijk gezegd, ik ben het in de acta niet tegengekomen en ook de besluittekst laat geen enkele reflectie zien.

Ik weet dat het moderamen de volgende dag haar excuses heeft aangeboden. Maar deze excuses hebben veel vrouwen niet bereikt: ze zijn na de eerste dag niet meer teruggekomen. Kunt u zich daar iets bij voorstellen?

Mannen aan het roer?

Eerlijk gezegd: ik ben er niet gerust op als mannen aan het roer staan. Wat leert ons de geschiedenis? Het zijn vrijwel altijd mannen die de kerk op de weg van de zonde leiden. We zien dat bijvoorbeeld in de boeken *Rechters en Koningen*. We vinden het

ook in de kerkgeschiedenis terug. En om even terug te gaan naar een van onze grootste voormannen: waren het geen mannen die prof. dr. K. Schilder schorsten? Ik zie – eerlijk gezegd – daarom veel redenen om de kansel te sluiten voor mannen en open te stellen voor vrouwen. Maar – zo haast ik mij te zeggen – ik schrijf dit zonder de suggestie te wekken dat ik lees wat er staat: want dit staat er niet.

Vers

Ik geloof dat er verschillen zijn tussen mannen en vrouwen; verschillen die verder gaan dan de primaire en secundaire geslachtskenmerken. Maar het meest belangrijke is – en dat zult u met mij eens zijn – het theologische verschil. Ik denk hierbij het beeld van de apostel Paulus in Efeze 5: de man als hoofd en de vrouw als lichaam. Het is opvallend dat de deputaten dit bijbelse beeld op een meer wereldse manier inkleuren: mannen gaan op kop. Maar deze inkleuring getuigt van een diep inzicht in de Schriften. Deze metafoer is immers ontleend aan de wielrennerij waar de knechten op kop gaan om hun leider te laten winnen. Op kop gaan = opofferen. Dát vraagt Paulus aan de man: hij moet zich opofferen voor zijn vrouw.

In het licht van de ‘mannen op kop’ metafoer is het voorgesteld besluit 10 uit het deputatenrapport natuurlijk revolutionair: mannen in een synodale vergadering gaan op kop (offeren zich op) om vrouwen in alle ambten te laten functioneren. Dit is inderdaad het enige juiste antwoord op het voornoemde incident.

!

Openbare weg

Met schroom gebruik ik de openbare weg. Een noodsprong: de formele weg tot de synode wordt mij onmogelijk gemaakt. Het gaat mij om de toekomst van de kerk. Concreet: om die van mijn kinderen en kleinkinderen. Nog concreter: om die van mijn dochters en kleindochters. Daarom die ongebruikelijke weg inclusief het gebruik van de mogelijkheden van internet.

Het gaat om de zaak

Ik ben aan het einde van mijn zoektocht gekomen. Ik ben trots op mijn naam. Ik ben dan wel geen ‘familie van’ maar toch mag ik in hun voetspoor treden. Ik doe het nog steeds aarzelend: achter al die hooggeleerde vrouwen en mannen aan. Ik doe het ook als vrijgemaakte die wars is van al het ongeestelijke gekrakeel over dit onderwerp. K. Schilder heeft gelijk: de grote ommekeer ligt in de komst van Christus.

Ik schrijf anoniem: het gaat mij om de zaak. Ik heb gelezen wat er staat. Ik laat me niet wegzetten door het verwijt van ‘nieuwe bijbelopvattingen’ die nodig zouden zijn om zich aan ‘de tijd aan te passen’. De Geest neemt zijn kerk mee. Met schaamte besef ik dat de Geest meer dan achttienhonderd jaar nodig had om ons te laten inzien dat de slavernij onbijbels is. Met nog meer schaamte besef ik nu dat de kerk na tweeduizend jaar de uitstorting van de Geest steeds niet ten volle heeft begrepen.

Reformatie

Eerder heb ik de vraag gesteld: Is het ons dat allemaal waard? In het voorgaande ben ik al struikelend mijn weg gegaan. Ik heb me niet op kunnen trekken aan gezaghebbende professoren in Kampen. Ook missen we de Janses uit Biggekerke. Eerder gaf ik aan dat er goede redenen zijn om vrouwen niet toe te laten tot de ambten. Tot mijn eigen verbazing kom ik bij het tegengestelde standpunt. De ‘oude’ argumenten hebben hun kracht verloren omdat we niet lazen wat er staat.

Ik ben altijd bang geweest dat oude gereformeerde paden verlaten zouden worden. In deze postmoderne tijd ben ik nog banger. Maar zoals een broeder mij eens toevoegde: angst is een slechte raadgever. Nog belangrijker: angst miskent dat de kerk door Jezus Christus geleid wordt. Prof. dr. K. Schilder en de zijnen hebben de moed gehad, als een beweging van jongeren, Kuyperiaanse paden te verlaten op het kompas van de Schriften. Zo keerden zij terug tot het klassiek gereformeerde handwerk: theologie bedrijven vanuit de vrijheid van de exegese binnen de bandbreedte van de belijdenis. Deze vernieuwingsbeweging mondde uit in de Vrijmaking. Ik ben ervan overtuigd in deze traditie te staan wanneer ik pleit voor de openstelling van de ambten voor vrouwen. Ik zie nu ook veel scherper wat onze zusterkerken proberen te doen: zich verzetten tegen reformatie. Misschien moeten de relaties dan maar op scherp komen.

De kerkvader Gregorius de Grote heeft eens geschreven dat het beter is om aanstoot te geven dan de waarheid de rug toe te keren. In de woorden van prof. dr. K. Schilder: ‘*Tégen* de ongeestelijke leerververping, *vóór* de aanvaarding van den Geest in de leer.’

!

BUIJTEN & SCHIPPERHEIJN MOTIEF